

ISSN 2299-0356

Filozoficzne Aspekty Genezy — 2022, t. 19, nr 1

Philosophical Aspects of Origin

s. 201–203

<https://doi.org/10.53763/fag.2022.19.1.1>

LIST DO REDAKCJI / LETTER TO THE EDITOR

Marian Wnuk

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

W kierunku nowej rewolucji naukowej — odrzucenie naturalizmu ewolucjonistycznego

Received: April 1, 2022. Accepted: April 17, 2022. Published online: May 13, 2022.

Pisaniu wielu ksiąg nie ma końca, a wiele nauki utrudza ciało.

— Koh 12,12b

Słowa te, wyrażone przez Koheleta ponad dwa tysiące lat temu, są obecnie nadzwyczaj aktualne. Gdy na przykład zaglądam do internetowego PDF Drive, to dzisiaj oferuje on ponad 78 milionów książek w postaci plików głównie w formie pdf. I z każdą sekundą dodawane są nowe. Należy więc stosować „ascezę książkową”, przeglądać lub czytać tylko wybrane z wybranych, tak by nie ulec temu „potopowi informacji”. Kryteria wyboru są zapewne różne dla rozmaitych P.T. Czytelników i nie zamierzam na nie wpływać. Jednakże wśród tak wielu różnych pozycji chciałbym zwrócić uwagę na książki, dostępne we wspomnianym PDF Drive, ale których polskie przekłady opublikowała niedawno Fundacja En Arche, w ramach serii *Perspektywy Nauki*.

Działająca zaledwie od niespełna trzech lat Fundacja En Arche, której celem jest działanie na rzecz rozwoju oraz popularyzacji nauki i edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem naukowych koncepcji pochodzenia Wszechświata i życia (w tym człowieka),¹ wydała już 19 interesujących książek, a w tej liczbie cztery w ramach wspomnianej serii. Są to w kolejności ukazywania się:

¹ Fundacja En Arche, ul. Jana Pawła II 80, lok. 15, 00–175 Warszawa; www.enarche.pl.

Thomas NAGEL, **Umysł i kosmos. Dlaczego neodarwinowski materializm jest niemal na pewno fałszywy**, przeł. Monika Bartosik, Fundacja En Arche, Warszawa 2021, s. 120, ISBN 978-83-66233-35-5.

Cornelius G. HUNTER, **Bóg Darwina. Ewolucjonizm i problem zła**, przeł. Józef Zon, Fundacja En Arche, Warszawa 2021, s. 236, ISBN 978-83-66233-69-0.

Robert F. SHEDINGER, **Tajemnica mechanizmów ewolucji. Wielka opowieść biologii darwinowskiej o triumfie nad religią**, przeł. Józef Zon, Fundacja En Arche, Warszawa 2021, s. 328, ISBN 978-83-66233-73-7.

William A. DEMBSKI i Michael RUSE (red.), **Od Darwina do DNA. Debata wokół teorii inteligentnego projektu**, przeł. Grzegorz Malec i Dariusz Sagan, Fundacja En Arche, Warszawa 2022, s. 584, ISBN 978-83-66233-82-9.

Seria *Perspektywy Nauki*, zgodnie z deklaracją jej Redaktora — prof. dr hab. Kazimierza Jodkowskiego — ma przedstawiać oryginalne poglądy uczonych wykraczających poza utarte szlaki i ukazujących zupełnie nowe perspektywy w nauce. Seria ta pokazuje więc, że nauka jest raczej kompozycją rozmaitych poglądów, hipotez i idei, a nie jakimś jednolitym przedsięwzięciem. Do rozwoju nauki prowadzą przede wszystkim interpretacje, a nie same tak zwane fakty. Dewizą serii jest opinia laureata Nagrody Nobla w 1937 roku, Alberta Szent-Györgyiego (1893–1986), którą otrzymał za odkrycie i ustalenie chemicznej budowy witaminy C: „Odkrycie w nauce polega na tym, że widząc to, co wszyscy inni, dostrzega się to, czego nikt nie zauważył”. Właśnie autorzy wymienionych wyżej książek, proponując nowe interpretacje znanych już faktów, wnoszą oryginalny wkład do nauk o życiu, filozofii przyrody i filozofii biologii — wkład mający ważkie implikacje teologiczne i światopoglądowe.

Wspólną, aczkolwiek kontrowersyjną, ideą przewijającą się przez te książki jest krytyczny stosunek do naturalizmu ewolucjonistycznego, tak obecnie rozpowszechnionego w nauce i filozofii. Krytyka ta wychodzi od uczonych działających na różnych polach badawczych i podzielających różne opcje filozoficzne i światopoglądowe.

Thomas Nagel — amerykański filozof — krytykuje redukcjonizm w filozofii umysłu oraz usiłuje wykazać fałszywość materialistycznej, neodarwinowskiej koncepcji natury i emergencji świadomości. Nagel jest ateistą, ale nie jest zwolennikiem teorii inteligentnego projektu, a tym bardziej kreacjonizmu.

Cornelius G. Hunter — amerykański biofizyk i biolog — twierdzi, że darwinowska teoria ewolucji biologicznej posiada nie tylko uwarunkowania teologiczne, ale w gruncie rzeczy jest mieszaniną, ujętych stronniczo, obserwacji naukowych okraszonych dogmatami metafizycznymi oraz odnosi się do swoistego obrazu Boga, a nie do nauki.

Robert F. Shedinger — amerykański religioznawca i biblista — przez większość swego życia w pełni akceptował darwinizm, uznając go za największe osiągnięcie w historii myśli ludzkiej. Analizując jednak związki między religią a nauką, eksponuje na przykładzie historii darwinizmu problem niepoznanych dotąd mechanizmów ewolucji. Sugeruje otwarcie się na nienaturalistyczne interpretacje zagadnień pochodzenia i rozwoju życia oraz zachęca do odważnego i pokornego uznania ograniczeń rozumu ludzkiego.

Szczególnie interesującą książką jest praca zbiorowa pod redakcją Williama A. Dembskiego (filozofa i matematyka) i Michaela Ruse'a (filozofa i historyka nauki), przedstawiająca bardzo rzetelnie debatę wokół teorii inteligentnego projektu. Redaktorzy ci zajmują bowiem przeciwległe strony w tej debacie, gdyż Dembski jest jednym z twórców tej teorii, a Ruse jest jej zagorzałym przeciwnikiem, pozostając gorącym zwolennikiem darwinowskiej teorii ewolucji. Niemniej połączyło ich zgodne przekonanie, że teoria inteligentnego projektu ma istotny wpływ na współczesny krajobraz idei i nie może być ignorowana, chociażby ze względów kulturowych. Współautorami książki, oprócz wymienionych już redaktorów, są liczni wybitni uczeni, zarówno zwolennicy, jak i krytycy teorii inteligentnego projektu bądź darwinowskiego ewolucjonizmu: Francisco J. Ayala, James Barham, Michael J. Behe, Walter L. Bradley, Paul Davies, David J. Depew, John F. Haught, Stuart Kauffman, Angus Menuge, Stephen C. Meyer, Kenneth R. Miller, Robert T. Pennock, John Polkinghorne, Michael Roberts, Elliott Sober, Richard Swinburne, Keith Ward i Bruce H. Weber.

Czy odrzucenie naturalizmu ewolucjonistycznego okaże się tak przełomowe w dziejach nauki, jak nieprzyjęcie przez Kopernika geocentryzmu Ptolemeusza lub odrzucenie fizyki klasycznej przez Einsteina? Wymienione książki być może zapowiadają taką rewolucję. Zachęcam do zaznajomienia się z taką perspektywą nauki.

Marian Wnuk